

НАСТАВНА ТЕМА: Нововековна филозофија

НАСТАВНА ЈЕДИНИЦА:

Начела разума и ума у праву и политици

Просветитељство

Већ смо видели да се све тежње ка напретку, новог века, заснивају на неограниченој моћи знања и пресудној улози људског разума, за који је Декарт истицао како сви сматрају да га имају у довољној мери. Ипак, филозофија је указала да без отклањања сваке сумње, предрасуде (идола), и навика које спутавају његову примену, као и без одређене методе која обезбеђује извесност и поузданост сазнања, „здрав разум“ нема много изгледа на успешно остварење сојих домета. Та природна моћ сазнања, која човеку отвара пут ка слободи, би требало да превазиђе своје „дечије болести“, како би, по речима Џ.Лока, постао „наш највиши судија и водич у свему“.

Просветитељство у Европи XVII и XVIII века је покрет активног стављања у примену нових филозофских метода у науци, са даљим отпором према утицају црквених ауторитета, а са јаким фокусом на друштвено-политичке проблеме. И.Кант је овако писао: „Просветитељство представља излазак човека из његове самоскривене незрелости. Незрелост је самоскривена ако се њен узрок не налази у недостатку разума, већ у недостатку одлучности и храбрости да се њиме служимо без вођства. имај храбрости да се служиш властитим разумом! То је, дакле, главна порука просветитељства.“

Једна од струја овог покрета је француски материјализам, који одбацује метафизику рационализма, теологију а своје упориште налази у механичком материјализму. Овај последњи своди природу и човека на скуп и дејство механичких закона, тј. на квантитативне релације физичких сила. Све појаве (физичке, друштвене, духовне) су последица директног утицаја промена на нивоу елементарних материјалних честица. Одлика овог становишта детерминистичко схватање стварности. Овде нема места за деловње разума, свести и целокупне личности човека.

Познати просветитељи који су радили на издавању Енциклопедије

(1751-1780), који су прикупљали сва доступна знања из свих области су: Д.Дидро, Д Аламбер, Хелвецијус, Кондијак, Русо, Волтер, Холбах, Монтескје.

Политичке филозофије новог доба

Главно питање које се у оквиру ових теорија поставља везано је за слободу појединца и остварење његовог права на једнакост у оквиру друштва и државе. Хегел је све идеје просветитељства унео у свој систем, придавајући им изузетан значај, а његова идеја да је „историја напредовање у свести о слободи“ најбоље открива суштину утицаја које је ово доба покренуло све до савремене епохе.

Добро су познате паролe француске буржоаске револуције (једнакост, слобода, братство), која била идеја водиља и централни догађај друштвеног и политичког живота Европе крајем 18.века. Шта је природно стање човека и која су то природна права, а како настаје друштвени уговор, и како се држава мора поставити као регулатор самовоље појединца, су најважније теме које су разматрали емпиристи и просветитељи 17. и 18. века: Н. Макијавели, Т. Хобс, Џ.Лок, Ж.Ж. Русо, Монтескје.

Задаци:

1. Пронађи и напиши нове појмове из текста
2. Дефиниши нове појмове, објасни контекст њиховог значења
3. Издвоји основне идеје и повежи са претходним градивом
4. Истражи и изложи концепт друштвене теорије једног представника просветитељства.
5. Направи презентацију основних политичких идеја просветитељства

Упутство:

- Задаци су дати по нивоу сложености. Урадити по сопственим могућностима

- Прва три нивоа говоре да ли је текст прочитан и да ли је рад самосталан. Концепт израде треба да указује на оригиналност а не копирање.

- 3. и 4. ниво захтевају више времена и додатно истраживање, потребно је да се наведе извор и осмисли властити приступ.

Послати до среде 25.03.2020. до 12ч., milicacetnik@gmail.com